

על סף בית-המדרש

מאת חיים נחמן ביאליק

מקדוש אל געוירי, בית-מדרשי הישן!

ספך אשר רקב שנית עלי נקרה,

אראה שנית כתליך הנמלחים פעשן,

את-סחי קרקעך, את-פית התקרה.

משנה חרבה חרבת מבלי באי מועד,

עלה תציר במסלתך ושביליך דשא,

ארג העפביש על-ספונך רועד,

על-גגך הנקרע בני-ערכים יקראו;

אבן אבן תשמט ותכה רסיסים,

עמודיך יתפלצו, כלך עמד בנסים.

בעפרך יתפלש ארון מאין תורה,

גוילים בלים וירקים ירקבו בתבית;

נוגות בפרצות תצצנה קרני אורה,

ואבלה כל-פנה ובכתה כל-זוית.

פתלי בית-המדרש, קירות הקדשים!

מחבא רוח איתן, מקלט עם עולמים!

למה כה-תעמדו דומם וכנואשים

תטו צללים שחרים, צללים נאלמים?

הסר לעד ?? מעל משואותיכם

וטבעתם באבקכם ולא-ישוב עוד אליכם?

פאבלים אלמים חרש תתאבלו

וביגונכם קפאתם קודרים, געזבים.

התזכרו כמוני את-הימים פלו?

הלכניכם יצאוכם הנכם נעצבים?

הלא תשאלו לשלום אסופיכם במרחקים –

שב הנני עתה מעמק העכור;

נמלטתי להגיד לכם כי גברו המכים,
נלחמנו כגבורים, אך הכינו אחר –
ואני יתום נדח, עולל טפוחיכם,
אמלל, בוש ומנצח שוב שנית עדיכם.
ושנית, בית-מדרשי, כפוף ראש כעני
ומשמים כמוך על ספך אעמדה;
האבך לחרבנך, אם-אבך לחרבני,
ואם לשניהם יחדו אבך ואספדה?
הה! קנך משלח, גוזליך נעו נצו,
נגזו כצל כלם בין העצים הגבהים.
רבים אל-ראשי הצורים נפצו
ובשדות אחרים עוד רבים תועים;
המתותו מות ישרים? או ימצאו מנוחה
בחיי נבלים ולעד ישכחוך?
לא אריתי יערות דבש על-דרפי המסורר,
מאז הפרידתנו הרוח הרעה;
אבד נצחי מיי, כל עולמי התפורר,
באו מים עד-נפש – אך היא כם לא-באה...
לא ריקם שלחתני מצלך השאגון –
מלאכיך הטובים שלחוני בדרכך:
מתשבה פריה, הגיון רעגון,
לב שלם ובטח עת תכשל הברך;
אמנם יכל לי אויבי, כלי ריק הציגני –
אך הצלתי אלקי – ואלהים הציגני!
ואמר: רב-לי לשבע משטמה,
קיקלון ובשנת תחת אהבתי.
הטרם ארא יד השקר רוממה?
מי-לי שם? מה-לי שם? אשובה למנוחתני.
נס אלהים אמת בעפר לא אעולל,

לא-אָמַר בְּכַרְתִּי בְּנִיד עַדְשִׁים;
בְּתוֹעַת הַשָּׁקֶר קוֹלִי לֹא יִתְבּוֹלֵל,
מִהֵיּוֹת כְּפִיר בֵּין כְּפִירִים אֶסְפֶּה עִם-כְּבָשִׁים.
לֹא חוֹנְנֵתִי בְּמַתְלְעוֹת וּבְצַפְרָנִים –
כָּל-כֹּחִי לֹא לֵאלֹהִים, וְאֵלֵהִים – חַיִּים!
וּכְחֹמֶט הַמֶּתְכַנֵּס בְּתוֹךְ קַשְׁקֻשׁוֹתָיו
אֶתְבַּצֵּר בְּמִבְצָר הַרוּחַ בְּדַמָּה;
חֲמוּשׁ בְּכָלִי נִשְׁקִי אֲשַׁמֵּר דְּלֹתוֹתָיו –
לְמוֹעֵד אֶתְעוֹרְרָה וְאַצֵּא לְמַלְחָמָה.
יְיָ עַל יְמִינִי! הוּא יִחַצֵּב רֶהֱב,
וּבְרוּחַ אֵל צְבָאוֹת אֲגִבֵּר חַיִּלִּים.
רְאִיתִי הַכְּפִירִים בְּתַלְתְּלֵי הַזֶּהָב
שֶׁנִּפְּלוּ עַל-הַרְרֵי הַצְּבָאִים חַלְלִים.
כָּל-הַבְּשׂוֹר חָצִיר, יִבֵּשׁ כַּחֲהוּ,
כִּי רוּחַ יְיָ נִשְׁבָּה בּוֹ – וְאַיֵּנָהוּ.
לֹא הִכּוֹת בְּאַגְרֹף אֶת-יָדֵי לְמַדְתִּי,
וּבְתִירוֹשׁ וְזִנּוּנִים לֹא-כִלִּיתִי כֹחִי;
לְשִׁיר שִׁיר יְיָ בְּתַבֵּל נוֹלַדְתִּי,
שְׁבִי – שְׁבִי צְדָקָה, צִיד מִשְׁפָּט – מִלְּקוֹחִי.
זְמַרְתָּ נְעִים זְמִירוֹתַי – בְּפִי כָל-הַנְּשָׁמָה
לְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵיהֶם;
כֹּה תִסַּל הָאֱמֶת מִסְלֵתָהּ בְּדַמָּה,
כֵּן קוֹלוֹת אֱלֹהִים מִתְּפוֹצְצִים מֵאֲלֵיהֶם;
אִין אָמַר, אִין דְּבָרִים, בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם,
וְדַבְּרֵי אֱלֹהֵינוּ יְקוֹמוּ לְעוֹלָם.
גַּם-שָׁמַי אֲשֶׁר מָחוּ מִסְפָּרָם בְּגֵאוֹן
עַל-בְּלִי גֵאלְתָיו בְּזִמָּה וּבְדַמִּים –
הָאֶחָדוֹן עַל-עֶפְרָר יְקוּם מִמִּשְׁאוֹן
וַיְהִי חוֹתָם שְׂדֵי בְּדַבְּרֵי הַיָּמִים.

אז ידעו מי-היה השב גזיר הלאמים,
שנודד עם-צלוחית של-פליטון בין זדים
ויזרק ויז גוים רבים עצומים
ויטהר הרוחות ויבער השדים.
לא גרשם בקסמים, לא הדפם בנחש,
פי במקל ובתרמיל ובתפלת לחש.
לא תמוט, אהל שם! עוד אבנך ונבנית,
מעומות עפרך אחיה הפתלים;
עוד תבלה היכלות, כאשר בלית
ביום הרס רב, בנפל מגדלים.
וברפאי את-מקדש יי ההרוס –
ארחיבה יריעותיו ואקרע לו חלוני,
נהדף האור השכח צלו הפרוש,
ובעלות הענן ירד כבוד אדני;
וראו כל-בשר למקטנם ועד-גדולם,
פי יבש חציר, נבל ציץ – ויי לעולם!
תשעה באב, תרנ"ד.

את הטקסט לעיל הפיקו מתנדבי [פרויקט בן-יהודה באינטרנט](https://benyehuda.org/read/5532). הוא זמין תמיד בכתובת הבאה:
<https://benyehuda.org/read/5532>